

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskirja juurde

Kooskõlastustabel

Kooskõlastustabelis on esitatud ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (EIS toimik nr 24-0182) kohta esitatud märkused.

Märkus ja selle esitaja	Märkusega arvestamine
JuM, 19.03.2024 nr 8-2/1984	
<p>Üks eelnõuga kavandatud muudatusi on avalikustada ettevõtluskonto andmed. Seletuskirjas on selle kohta märgitud, et kuna ettevõtluskontole kantakse üksnes ettevõtlustulu, siis ei ole tegemist tundlike isikuandmetega ja nende avalikuks tegemisele ei kohaldu erireeglid. Justiitsministeeriumil on selle väitega raske nõustuda. Märgime, et isikuandmete töötlemise reeglid kehtivad kõigile isikuandmetele, mitte ainult tundlikele andmetele (eelduslikult on silmas peetud eriliiki isikuandmeid). Mõõname, et ettevõtluskonto andmed ei ole eriliiki isikuandmed isikuandmete kaitse üldmääruse mõttes (Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2016/679), kuid need kuuluvad ilmselgelt n.ö tavaliste isikuandmete hulka, sest on seotud tuvastatud või tuvastatava füüsilise isikuga. Viidatud seletuskirja väitest jääb mulje, justkui võiks kõiki n.ö tavalisi isikuandmeid avalikuks teha ja üldsusele suunata. Nii see siiski ei ole. Selgitame, et igasugune isikuandmete töötlemine kujutab endast põhiõiguste riivet, antud juhul eelkõige põhiseaduse (PS) § 26 sätestatud eraelu puutumatus riivet. Põhiõiguse kaitseala riive on ainult siis põhiseadusega kooskõlas, kui see vastab lisaks formaalsetele nõuetele ka põhiseadusest tulenevatele materiaalsetele nõuetele. Materiaalseks põhiseadusele vastavuseks peab põhiõiguse kaitseala riivel olema legitiimne eesmärk ning riive peab olema proportsionaalne. PS § 11 kohaselt peab iga põhiõiguse riive olema vajalik ega tohi moonutada piiratava õiguse olemust, seega sätestab PS põhiseaduslikult proportsionaalsuse ehk võrdelisuse põhimõtte, mille kohaselt peab iga põhiõiguse riive olema kohane ehk sobiv, vajalik ja proportsionaalne kitsamas tähenduses. Eeltoodust tulenevalt vajab seletuskiri täiendamist. Palume lisada seletuskirja ettevõtluskonto andmete avalikustamise põhiseaduspärasuse analüüs. Selles palume selgitada, kas leiduks ka alternatiive, mis oleks isiku põhiõigusi vähem riivav ja eesmärgi saavutamiseks sama efektiivne; kas vajadus saavutada eesmärk on kaalukam kui isiku põhiõiguste riive; kas riive põhjused kaaluvad üles riivatud põhiõiguse. Seletuskiri peab andma kindluse, et nimetatud isikuandmete avalikuks tegemine ja üldsusele suunamine on vältimatult vajalik. Samuti palume täiendada seletuskirja 6. osa, tuues seal välja isikuandmete avaldamisest tuleneva mõju.</p>	<p>Eelnõu seletuskirja on täiendatud ja sellesse on lisatud kõnealuse muudatuse põhiseaduslikkuse analüüs</p>

<p>Märkus eelnõu kohta: SMS § 9 lõike 1 punkti 2 sõnastus jätab lahtiseks, mis on erandi kohaldamise eeldused. Saab tõlgendada kahte pidi.</p>	<p>Mittearvestatud, kuna ettevõtluskontole kantakse ELMS § 1 lõikes 3 nimetatud tulu, mis on teenitud füüsilise isikuna. Sõnastus vastab eelkirjeldatud põhimõttele. Seletuskirja selles osas täiendatud.</p>
<p>Seletuskirjas toodud ettepanekud ja märkused</p>	<p>Arvestatud</p>
<p>JuM, 21.05.2024 nr 8-2/1984</p>	
<p>Eelnõusse on lisatud ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse (ELMS) § 7¹, mis reguleerib ettevõtlustulu maksu andmekogu, mis saab olema maksukohustuslaste registri alamregister. Sättest ei selgu, milliseid andmeid andmekogus töödeldakse ning kui kaua neid säilitatakse. Andmekoosseisu kohta on viide ELMS § 5 lg 3-le, kuid viidatud sättes on üksnes öeldud „andmed füüsilise isiku kohta“ ega ole välja toodud töödeldavate andmete kategooriad.</p> <p>Selgitame – igasugune isikuandmete töötlemine riivab Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) §-is 26 sätestatud õigust eraelu puutumatusale. PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See tähendab, et siisugune piirang peab olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja. Asjaolu, milliseid isikuandmeid on lubatud töödelda, on üks olulisi küsimusi, mis kindlasti peab olema seadusandja määrata. Lisaks on isikuandmete töötlemisel andmetöötleja kohustatud järgima EL isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklis 5 toodud isikuandmete töötlemise põhimõtteid, milleks muu hulgas on seaduslikkuse, õigluse ja läbipaistvuse põhimõte. IKÜM põhjenduspunkti 45 järgi võiks õigusaktis olla sätestatud käesoleva määruse üldtingimused, millega reguleeritakse isikuandmete töötlemise seaduslikkust, kehtestatakse tingimused vastutava töötleja kindlaksmääramiseks, töötlemisele kuuluvate isikuandmete liik, asjaomased andmesubjektid, üksused, kellele võib andmeid avaldada, eesmärgi piirangud, säilitamise aeg ja muud meetmed seadusliku ja õiglase töötlemise tagamiseks.</p> <p>Seega peavad seaduse tasandil olema toodud vähemalt andmete kategooriad, mida on lubatud töödelda, ning määruse tasemel saab tuua täpsemad andmekoosseisud. Samuti tuleb seaduses määratleda andmete säilitamise tähtaeg. Palume eelnõu nendes küsimustes täiendada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu on täiendatud töödeldavate andmete kategooriatega ning andmete säilitustähtajaga (7 kalendriaastat).</p>

<p>Märgime, et ka maksukorralduse seaduses sisalduvas maksukohustuslaste registri regulatsioonis ei ole sätestatud andmekategooriaid ega andmete säilitustähtaegu. Need on toodud üksnes põhimääruse tasemel. Palume Rahandusministeeriumil maksukohustuslaste registri regulatsioon sellest aspektist üle vaadata ja korrastada.</p>	
<p>REM, 14.03.2024 nr 1.4-2/1038-1</p>	
<p>Eelnõu seletuskirja VI osa „Seaduse mõjud” esimene lause „Eelnõu rakendamisega ei ole ette näha mõju elu- ja looduskeskkonnale, riigi julgeolekule ja välissuhetele, regionaalarengule ega muid otseseid või kaudseid mõjusid.” vajab ülevaatamist, kuna eelnõus puuduvad andmed käsitletud sotsiaalsete ja majanduslike mõjude regionaalse jaotuse kohta, näiteks mõjustatud sihtrühmade tegevus- või elukohatunnuste alusel.</p>	<p>Seletuskirja mõju osa on täiendatud.</p>
<p>MKM, 22.03.2024 nr 2-3/531</p>	
<p>Äriühingul ettevõtluskonto kasutajalt teenuse ostmisel tekkiv maksukohustus</p> <p>Ettevõtluskonto laiema kasutuselevõtu probleeme kaardistades leidsime, et ettevõtluskonto omanikel on juriidilistele isikutele teenuste osutamine raskendatud, kuna taolisel juhul kaasneb teenust saavale äriühingule täiendav maksukohustus. Probleemi lahendamiseks tegime ettepaneku, et ettevõtluskonto kasutajate sihtgrupi laiendamiseks peaks ettevõtluskonto omanikul olema võimalik ka juriidilisele isikule teatud mahus teenuseid osutada ilma, et sellega kaasneks viimasele täiendav maksukohustus. Ettevõtluskonto on mõeldud ettevõtlusest saadud tulude deklareerimiseks ja maksude tasumiseks, mistõttu tuleb kaaluda, kas on jätkuvalt põhjendatud selle erinev kohtlemine ülejäänud ettevõtluse vormidest nt äriühingu või FIE-na, kus äriühingule teenuse osutamisel mõlemale osapoolale täiendavat maksukohustust ei kaasne. Ettevõtluskonto on ettevõtlusvorm, mistõttu tuleb kaaluda, kas väikeettevõtjalt teenuste ostmisel sotsiaalmaksu tasumise kohustus sobitub senisesse maksusüsteemi, kuna ettevõtlustulusid on siiani maksustatud tulumaksuga.</p> <p>Palume Rahandusministeeriumil jääda VTK-s toodud lahenduse juurde. VTK analüüsi kohaselt antud risk ei realiseeru, kui maksukulu kokkuvõide ei ole piisavalt märkimisväärne, et motiveerida tegevusvormi muutma. Juba praegu on ettevõtluskonto kasutajalt teenuse ostmisel tekkiv maksukoormus väiksem kui võlaõigusliku lepingu alusel füüsiliselt isikult teenuse ostmisel, kuid ometi ei ole sellega kaasnenud töösuhete asendamist näiliku ettevõtlusega.</p> <p>Alternatiivselt palume Rahandusministeeriumil kaaluda ka selle lahenduse puhul teatud ulatuses maksuvabastust. Sotsiaalmaksu tasumise kohustus võiks tekkida üksnes juhul, kui teenuse</p>	<p>Äriühingule teenuse osutamise osas maksumuudatuste tegemisel on jätkuvalt esmatähtis jälgida, et muudatus ei tekitaks võimalust asendada töösuhe näiliku ettevõtlussuhtega ega vähendada tööandjal sedakaudu oma maksukoormust. Tulumaksu asendamine sotsiaalmaksuga olemuslikult sobitub skeemi. Kõikidelt aktiivsetelt tuludelt (sh FIE ettevõtlustulult) tasutakse sotsiaalmaksu. Eelnõus pakutust veelgi ulatuslikumat maksukoormuse vähendamist ei toeta. Täna sel päeval kuritarvituste puudumisest ei saa järeldada, et ka täiendava ulatusliku maksukoormuse vähendamise korral on kuritarvitused välistatud.</p>

<p>osutamise eest makstavad tasud on piisavalt suured, et esineb reaalne risk, et tegemist on töösuhte asendamisega näiliku ettevõtlusega. Taoline risk võib esineda, kui ettevõtluskonto omanik osutab juriidilisele isikule teenuseid alampalga ulatuses. Samas toetame ka VTK-s välja toodud piirmäära 500 euro juurde jäämist.</p>	
<p>Ettevõtlustulust sisendkulude maha arvestamise võimalus Meenutame, et ettevõtluskonto probleeme kaardistades leidsime, et ettevõtluskonto peaks sarnaselt ülejäänud ettevõtluse vormidele võtma arvesse tulu teenimiseks tekkivaid sisendkulusid ning võimaldama nende maha arvamist. Tegime ettepaneku seada sisse sisendkulu maha arvamise lävend, lugedes näiteks analoogiliselt üürilepingu kaudu saadud tulu maksustamisele maksustatavaks tuluks vaid 80% kogu laekunud tulust. Alternatiivselt täidaks sama eesmärgi ka ettevõtluskontole kantud tulule kohalduva maksumäära vähendamine näiteks 20%-le. Toome ettepaneku uuesti välja, et Rahandusministeeriumil oleks seda võimalik eelarvepuudujäägi paranedes kaaluda.</p> <p>Ettevõtlustulu maksustamise süsteem peab arvestama, et igas ettevõtluse vormis kaasnevad tulu teenimisega kulutused. Hetkel ei sobi ettevõtluskonto jagamismajanduse peamiste valdkondade sõidujagamise ja lühiajalise majutuse jaoks, kuna seal kaasnevad suured kulud (sõidujagamise puhul kütuse, remondi- ja hoolduskulud; majutusteenuse puhul koristus- ja remondikulud). Maksustamisel puudub aga ettevõtlustulust võimalus kulud maha arvestada – ettevõtlustuluna maksustatakse kogu ettevõtluskontole laekunud summa, mitte teenuse osutamisest või kaupade müügist saadud kasum. Kulutused tekivad ka veebipõhiste ülesannete täitmisel, näiteks kulutused sobivatele töövahenditele (IT-tehnika, litsentsitasud) ja töökohale (elekter, kommunaalkulud).</p> <p>Uutes töövormides tegutsejatele, nagu platvormitöö, iseendale tööandjad ja iseseisvad lepingupartnerid, on oluline pakkuda lihtsat ja väikese halduskoormusega mõistlikku alternatiivi n-ö ühemehe osaühingu asutamise asemele, mille kaudu osutab teenust üksnes äriühingu omanik. Näeme ettevõtluskontos antud alternatiivile suurt potentsiaali. Lihtne ja bürokraatiavaba võimalus riigi ees tekkivate kohustuste täitmiseks lihtsustab ettevõtlusega alustamist, kuna vähendab tekkivat halduskoormust. Nii suurendab ettevõtluskonto ka ettevõtlikkust. Teisest küljest vähendab ettevõtluskonto riigil maksude kogumisega tekkivaid kulutusi, kuna ettevõtluskonto kaudu maksude tasumise süsteem on lihtne ja läbipaistev.</p>	<p>Rahandusministeerium ei toeta maksubaasi vähendamist kulude arvesse võtmiseks, kuna juba hetkel rakendub ettevõtluskonto puhul oluliselt madalam maksumäär, mis olemuselt arvestab ka ettevõtluses tekkivaid kulusid. Lihtsustatud ettevõtlustulu maksustamiskord kehtestati eeskätt ettevõtjale, kes põhitöö kõrvalt tegeleb väikeses mahus ettevõtlusega ja kelle kulude osakaal on väike.</p>
<p>Maksu- ja Tolliamet, 15.03.2024 nr 6-9/005734-1</p>	
<p>Täiendavalt märgime, et eelnõuga muudetakse äriühingule teenuse osutamisel tekkivat maksukohustust (tulumaksukohustus asendatakse kohustusega tasuda 50%-lt teenustasu summalt sotsiaalmaksu). Seetõttu toob eelnõu kaasa ka TSD lisa 6</p>	<p>Arvestatud, seletuskirja täiendatud</p>

<p>rakenduse koodil 6080 teksti muutmise vajaduse, sest välja tuleb võtta „ning füüsilisele isikule teenuse osutamise eest makstud lihtsustatud ettevõtlustulu summa“. Toodud osas on vajalik muuta määruse lisa 7 (vormi TSD lisa 6).</p>	
<p>EVEA, Meie 30.03.2024 nr 3003/2024</p>	
<p>EVEA hinnangul hakkab nimetatud sotsiaalmaksu tasumise kohustus praktikas takistama ettevõtluskonto kasutamist teenuste osutamisel juriidilistele isikutele. Kui Vabariigi Valitsus jätkuvalt pelgab kuritarvitusi ettevõtluskonto kasutamisel, siis ei ole vaja seda muudatust üldse teha ega ühte maksu lihtalt teisega asendada.</p>	<p>Muudatus tehakse põhjusel, et see vähendab nii äriühingu maksukoormust kui ka suurendab ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalseid tagatiseid.</p>
<p>Kui üks maksukohustus asendatakse teisega, siis tuleb eelnõu jõustumisel teha muudatus ka maksudeklaratsiooni TSD lisas 1 ja 2, kus tuleb tululiikide loetelu täiendada uue tululiigiga, millelt tasutakse üksnes sotsiaalmaksu. See omakorda tingib muudatuste tegemist maksuhalduri infosüsteemides. Lisaks tuleb täiendada tulude ja sellelt tasutud sotsiaalmaksu osas toimuvat andmevahetust Sotsiaalkindlustusameti ja Tervisekassaga. Tegemist on isikustatud sotsiaalmaksuga, mis võetakse arvesse tagatiste määramisel, mistõttu tuleb muuta ka vastavaid arvestussüsteeme. Pealegi tekib ettevõtjatele uus lisakohustus: sotsiaalmaksu tasuv ettevõtja peab hakkama esitama ka isikustatud maksudeklaratsioone.</p>	<p>Arvamuses esitatud muutmise vajadust on kirjeldatud ja nende mõjusid on hinnatud eelnõu seletuskirjas.</p>